

Avdeling for rus og avholdenhet (ARA)
v/Sykehusene i Oslo og Viken

Saksbehandler
Elin Berger

Helsekrav til førerkort - praktisering av regelverket om bruk av midler

Fylkesmannen ser at leger og psykologer på avdelinger for rus og avhengighet (ARA) praktiserer helsekravene om bruk av midler ulikt og dessverre ofte ikke etter veilederen til helsekravene. Vi ser dermed behov for å gi konkret veiledning.

Regelverket

Helsekravene om bruk av midler forutsettes kjent, men er gjengitt på slutten av dette brevet (§ 36 nr. 1 og 2). Veilederen finnes på www.helsedirektoratet – søk «førerkortveileder». Helsekravene om rus er utdypet i veilederen kap. 14 under lenken «veiledning». Siste oppdatering av veilederen var i november i år. Den oppdateres ofte og må derfor leses på nett og ikke skrives ut.

Praktisering av regelverket

Vi vil her komme med noen presiseringer som kan bidra til en bedre praktisering av regelverket:

- Kun leger og psykologer har meldeplikt til Fylkesmannen (ikke sosionomer etc.)
- Meldeplikten gjelder kun pasienter som har gyldig førerett, uavhengig av tilgang på kjøretøy. Husk strengere helsekrav for førerett i gruppe 2 og 3, se under meldeplikt
 - Alle pasienter bør bli spurt om de har gyldig førerett. Dersom behandler er i tvil, bør melding sendes til fylkesmannen, som da sjekker førerkortregisteret.
- «Muntlig kjøreforbud» skal lege/psykolog gi straks helsekravet ikke er oppfylt, eller ved tvil.
 - Dette bør gis i skriftlig form, se skjema i vedlegg og førerkortveilederen under kap. 2.
 - ARA bør vurderer å veilede henviser til å ta stilling til helsekravene og orientere pasienten
- Praktisk gjennomføring av rustesting for dokumentasjon på avholdenhet

- Prosedyre for dette bør være godt kjent og lett tilgjengelig for ansatte i ARA, særlig i poliklinikkene.
 - Alle som ønsker å gjenoppta kjøring bør få en skriftlig plan for rustesting i minst 6 måneder fremover.
 - Ved utskrivelse bør planlagt dokumentasjon på avholdenhet, overføres til oppfølgende behandler og pasienten med orientering om meldeplikt dersom pasienten ikke møter eller avlegger positiv prøve
- Meldeplikten til Fylkesmannen gjelder kun når helsekrav fremdeles ikke er oppfylt 6 måneder etter gitt «muntlig kjøreforbud». Meldeplikten inntreffer imidlertid straks for førerett i gruppe 2 og 3.
 - Meldeplikten gjelder dermed pasienter som ikke ønsker å slutte å ruse deg, ikke ønsker å avlegge prøver, ikke møter til avtalt prøvetaking, eller får en positiv prøve etter mottatt «muntlig kjøreforbud» (unntatt for de som har gruppe 2/3 hvilket evt. må oppgis i meldingen)
- Meldingene til Fylkesmannen skal inneholde følgende:
 - Tilstrekkelig med medisinske opplysninger til at Fylkesmannen på selvstendig grunnlag skal kunne vurdere helsekravet, f.eks. ruskartlegging- og historikk, diagnoser, rustester, komponenter ol
 - Helsekravet er ikke/kan ikke bli oppfylt med 6 måneders kjørekarens.
 - Pasienten er orientert om meldingen.
 - Bruk malen som finnes i veilederen kap. 2, gjerne vedlagt tilleggsopplysninger.
- Politiet kontaktes direkte
 - dersom det er nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom i en spesiell situasjon, jf helsepersonelloven § 31.
 - dersom det av tungtveiende private eller offentlige interesser som gjør det rettmessig å gi opplysningene videre, jf helsepersonelloven § 23 nr. 4.
 - ikke dersom en pasient kjører tross mottatt «muntlig kjøreforbud». Melding om dette til politi eller Fylkesmann anses som brudd på taushetsplikten. Man skal kun minne pasienten om kjøreforbudet, som er juridisk bindende når det er notert i pasientjournalen.

Vi håper dette brevet kan bidra til en bedre rettsikkerhet for de aktuelle pasientene, og til en mer korrekt håndtering av meldeplikten i Helsepersonelloven § 34. Vi tilstreber også mer strømligneformet saksflyt med mindre merarbeid for både tjenesten og Fylkesmannen.

Med hilsen

Mette Hjermann
assisterende fylkeslege

Elin Berger
seniorkonsulent

Helseavdelingen
Dokumentet er elektronisk godkjent

Telefonnummer til faggruppe førerkort:

22 00 39 70

Mottakerliste:

Sykehuset Østfold HF	Postboks 300	1714	GRÅLUM
Lovisenberg Diakonale Sykehus	Postboks 4970 Nydalen	0440	OSLO
Akershus universitetssykehus HF	Postboks 1000	1478	LØRENSKOG
Vestre Viken HF	PB 800	3004	DRAMMEN
Oslo universitetssykehus HF	Postboks 4950 Nydalen	0424	OSLO
Diakonhjemmet Sykehus	Postboks 23, Vinderen	0319	OSLO

REGELVERKET

Førerkortforskriften vedlegg 1 § 36: Helsekrav ved bruk av noen midler som kan påvirke kjøreevnen

nr. 1

Alkohol

Avhengighet av alkohol, langvarig høyt inntak av alkohol eller skadelig bruk av alkohol, der alkoholbruken kan føre til forstyrrelse i atferd og gi helsesvekkelse med økt trafikksikkerhetsrisiko

B

Førerkortgruppe 1

Helsekrav oppfylt etter seks måneder der månedlig oppfølging viser avholdenhet og normalisering av biologiske prøver som avspeiler alkoholforbruket.

Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil ett år av gangen i tre år forutsatt at minimum kvartalsvis oppfølging viser kontrollert bruk.

Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil fem års varighet, før førerett kan gis med vanlig varighet.

C

Førerkortgruppe 2 og 3

Helsekrav oppfylt etter ett år der månedlig oppfølging viser avholdenhet og normalisering av biologiske prøver som avspeiler alkoholforbruket.

Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil ett år av gangen i tre år forutsatt at minimum kvartalsvis oppfølging viser kontrollert bruk.

Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil tre års varighet, før førerett kan gis med vanlig varighet.

Utdrag fra førerkortveilederen

..«Lege eller psykolog må gjøre en skjønnsmessig vurdering utfra sykehistorie, opplysninger om alkoholbruk, klinisk undersøkelse, symptomer og tegn på eventuelle alkoholrelaterte helsesvekkelser, komparentopplysninger og resultater av supplerende undersøkelser. Se verktøy for kartlegging av alkoholbruk (AUDIT, CAGE m.fl.) (rop.no). Det bør som hovedregel være tatt prøver over noe tid. Prøvesvar kan gi indikasjoner på skadelig bruk, men samtidig er det ikke nok at bruken bare er skadelig. Alkoholbruken skal også kunne føre til forstyrrelse i atferd eller kunne gi helsesvekkelse som gir økt trafikksikkerhetsrisiko.»..

.... «Ved innleggelse i rusinstitusjon grunnet avhengighet vil som regel helsekravet ikke være oppfylt.»

nr. 2**Gjentatt eller vedvarende bruk av rusmidler og legemidler til rusformål****B****Førerkortgruppe 1****C****Førerkortgruppe 2 og 3**

Helseskadelig bruk som gir økt trafiksikkerhetsrisiko, eller avhengighet av illegale, rusgivende stoffer, eksempelvis:
Cannabis
Amfetamin/Metamfetamin
Heroin
Kokain
Ecstasy
LSD og hallusinogener.
Gjentatt eller vedvarende bruk av legemidler til rusformål

Helsekrav oppfylt etter seks måneders rusfrihet dokumentert ved egnede prøver.
Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil ett år av gangen i tre år forutsatt at umeldte kvartalsvise kontroller viser fortsatt rusfrihet.
Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil fem års varighet, før førerett kan gis med vanlig varighet

. Helsekrav oppfylt etter tre års rusfrihet dokumentert ved egnede prøver.
Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil ett år av gangen i tre år forutsatt at . umeldte kvartalsvise kontroller viser fortsatt rusfrihet.
Helseattest kan deretter gis med anbefaling om førerett for inntil fem års varighet

Utdrag fra førerkortveilederen

... «Det er ingen klar grense for når rusbruk er av en slik art, men det må gjøres en helhetlig og skjønnsmessig vurdering av om helsekravet er oppfylt utfra sykehistorie, rusmiddelanamnese, komparentopplysninger, klinisk undersøkelse, jobbsituasjon, skadehistorikk og resultater av supplerende undersøkelser. Se kartleggingsverktøy (DUDIT o.l.) for rusmiddelproblemer (rop.no). Samtidig bruk av vanedannende legemidler og rusmidler gir en vesentlig økt trafiksikkerhetsrisiko og kan underbygge at helsekravet ikke er oppfylt. Ved innleggelse i rusinstitusjon grunnet avhengighet vil som regel helsekravet ikke være oppfylt.»..

... «Det må skilles mellom bruk etter legens forskrivning og anbefaling, og bruk til rusformål. Momenter som kan tyde på bruk til rusformål er f. eks. bruk av legemidler forskrevet til andre, bruk av legemidler i høyere doser eller over lengre tid enn det legen har forskrevet, bruk av legemidler kjøpt på det illegale markedet eller legemidler kjøpt eller forskrevet i utlandet. Det er egne helsekrav for enkelte legemidler som kan påvirke kjøreevnen (§ 36 annet ledd nr. 4 til 7) når legemiddelet brukes i tråd med legens forskrivning.»..